

Politisk-Økonomisk Beretning for 2020

(Naalakkersuisoq for Finanser og Nordiske Anliggender)

Forelæggelsesnotat

Naalakkersuisut fremlægger hermed Politisk-Økonomisk Beretning for 2020. Den handler ikke overraskende en del om den aktuelle corona-virus' betydning og indvirkning på vores økonomi. Og ikke mindst om den store usikkerhed, som virussen har affødt for den økonomiske fremtid her i landet og globalt set; herunder også i de lande vi eksporterer til.

Denne usikkerhed skyldes ikke mindst, at corona-situationen stiller verdenssamfundet over for flere centrale spørgsmål, som i øjeblikket reelt ikke kan besvares:

- Hvornår slutter corona-krisen, og hvor dyb bliver den?
- Hvordan vil de enkelte lande hver især blive påvirket, og hvordan påvirkes vi her i landet, både sundhedsmæssigt og økonomisk, på kort og langt sigt?

Disse spørgsmål er af stor betydning. Selv om datagrundlaget løbende forbedres, er der brug for at foretage politiske afvejsninger af vidtrækkende konsekvenser for borgere og virksomheder på et usædvanligt usikkert grundlag.

Den sundhedsmæssige og økonomiske usikkerhed indgår derfor naturligt i overvejelserne, når Naalakkersuisut fremlægger sin økonomiske politik til Inatsisartut. I forlængelse af dette har vi valgt at anlægge et forsigtighedsprincip i vurdering af både de økonomiske behov og indtægterne fra skatter og afgifter.

Da fiskeriet er landets absolutte hovederhverv, afhænger krisens længde også af den globale efterspørgsel og prisudvikling på fisk og skaldyr. Hvis priserne herpå falder, og prisleddet er af længere varighed, vil det få store konsekvenser for fiskeriet og resten af samfundet.

Det kan alt andet lige betyde flere arbejdsløse, nedgang i indtjeningen i erhvervslivet og dermed også færre indtægter fra skatter og afgifter. Vi kan passivt håbe, at den globale forbruger i gennemsnit vil efterspørge vores fiskeprodukter på samme niveau som før corona-krisen. Vi kan efter behov aktivt foretage justeringer i fiskeriforvaltningen, så vi tilpasser os ændringer i de globale markeds- og prisforhold i forhold til fisk og skaldyr.

Siden corona-krisen for alvor indtraf i vores samfund, har Naalakkersuisut resolut handlet for at afbøde de værste virkninger for vores samfund, ikke mindst for i passende omfang at hjælpe vores mange virksomheder og lønmodtagerne. For uden hjælp i form af hjælpepakker, ville flere virksomheder have været gået konkurs – og en masse lønmodtagere ville være

blevet afskediget. Disse hjælpepakker er derfor også udformet i samarbejde med arbejdsmarkedets parter for at målrettet indsætterne i forhold til de reelle behov.

Naalakkersuisuts tilgang har været, at hvis vi støtter virksomhederne og lønmodtagerne under krisen, så vil erhvervslivet igen være klar til at fortsætte af egen kraft efter krisen og dermed bidrage til, at beskæftigelsen hurtigere kommer op på et gunstigt niveau.

Naalakkersuisut er opmærksom på, at turismesektoren rammes særligt hårdt af rejse-restriktionerne som følge af corona-pandemien. Dette er kritisk. Fra både privat og offentlig side investeres i disse år meget betydelige midler i at skabe vækst og beskæftigelse blandt andet via hotelbyggeri og anlæg af nye landingsbaner. Turismesektoren er udset til at skulle udvikles til et nyt væksterhverv, som sammen med råstofsektoren skal bidrage til, at Vort Land bliver relativt mindre sårbart i forhold til udviklingen i fiskerisektoren.

Derfor forberedes en midlertidig forlængelse og tilpasning af hjælpepakkerne for særligt at holde hånden under turismeerhvervet, blandt andet gennem øget tilskyndelse til at holde ferie i eget land. Det er vigtigt, at både turismevirksomheder og borgere og organisationer griber denne mulighed.

Naalakkersuisut har tilsvarende via forskellige initiativer søgt at fastholde interessen for at foretage efterforskningsaktiviteter på råstofområdet, som er et andet vigtigt indsatsområde.

Uanset disse tiltag og uanset om corona-virussens varighed bliver kort eller lang, er der dog næppe tvivl om, at virussen vil påvirke vores økonomi markant, både i år og i de kommende år. En påvirkning, der får stor betydning for prioritering af i forvejen knappe ressourcer.

Derfor vil tidsrammer for forskellige initiativer også skulle justeres, så de i højere grad afspejler såvel den økonomiske situation som den mulige fremtidige økonomiske formåen.

Konkret betyder det, at vi skal være endnu skarpere på vores økonomiske prioriteringer, så vi dels kan sikre en økonomisk udvikling, dels imødegå risikoen for at få en langvarig økonomisk krise. Det skal vi i fællesskab undgå.

I første omgang er der behov for, at Landskassen har den fornødne likviditet for at holde samfundet i gang. Dette for at kunne finansiere nødvendige udgifter til at håndtere sundheds- og beredskabsmæssige konsekvenser af corona-situationen, omtalte behov for at holde hånden under arbejdsmarkedet og erhvervslivet samt imødegå et fald i indtægter fra skatter og afgifter som følge af fald i aktivitetsniveauet.

I Politisk-Økonomisk Beretning indgår opdaterede likviditetsfremskrivninger. Selv om disse stadig er forbundet med stor usikkerhed, forventes fortsat et behov for senere i år at få tilført yderligere likviditet udefra til Landskassen. Usikkerheden giver sig også udtryk i de likviditets-forventninger, der er gengivet i beretningen og som blev udarbejdet henholdsvis i starten af april 2020 og tilsvarende medio maj 2020. Dette ikke overraskende med disse forskydninger, da den store usikkerhed omkring udviklingen gør det meget vanskeligt at budgettere i den aktuelle situation. Det kan i øvrigt bemærkes, at de tidligste fremskrivningers forventninger om et meget stejlt fald i landskassens likviditet, heldigvis ikke blevet fuldt ud realiserede. Det vurderes, at de igangsatte hjælpepakker og skattetiltag i forhold til erhvervslivet har medvirket til, at krisens værste virkninger er blevet afbødet.

Det endelige lånebeløb er således usikkert, men der bliver tale om et relativt stort beløb. Dette bør i sagens natur ikke være unødigt stort, da en lånoptagelse vil begrænse det fremtidige økonomiske råderum.

For at begrænse behovet for at tilføre ny likviditet og dermed undgå unødige økonomiske belastninger for den kommende generation, har Naalakkersuisut igangsat et større kasseeftersyn i samtlige departementer og styrelser. Det betyder, at Naalakkersuisut lægger op til en række tillægsbevillinger til finansloven for 2020, således vort offentlige budget rent faktisk afspejler de stærkt ændrede økonomiske realiteter siden vedtagelsen for ca. ½ år siden. Dette arbejde er allerede igangsat, og Naalakkersuisut vil her gerne benytte lejligheden til at takke Finans- og Skatteudvalget i Inatsisartut for at have udvist mod og handlekraft i forhold til de allerede behandlede og godkendte tillægsbevillingsansøgninger.

Vi forventer, at vores bruttonationalprodukt (BNP) vil falde i år. Økonomisk Råd tilkendegav i april 2020, at der også i 2021 og 2022 må forventes yderligere fald. Selv om der er usikkerhed forbundet med disse skøn, bliver vi nødt til at tage højde for dem, når vi om kort tid skal udarbejde forslaget til Finanslov for 2021. Forslaget vil grundet corona-krisen i år blive offentliggjort senere end vanligt.

Økonomisk Råd forventes om kort tid som følge af corona-situationen at udkomme med en forårsrapport med en opdateret konjunkturvurdering, som gerne skulle komme med værdifulde input til det videre arbejde med finanslovsforslaget og med anbefalinger til relevante mål for finanspolitikken for de kommende år. I den forbindelse er det pt. forventningen, at det givet de økonomiske konjunkturer vil være nødvendigt at operere med et underskud på DA-resultatet i 2021 og måske lidt længere frem.

Corona-situationen bør dog ikke skygge helt over samfundets mere langsigtede mål og behov. Vi har tidligere vist, at der med den rette vækstorienterede politik og rammer for udviklingen kan skabes stabil fremgang. Således var den gennemsnitlige vækst i den seneste femårige periode fra 2014-2018 med opførelse af BNP fra Grønlands Statistik på lidt over 2% årligt.

Derfor indeholder beretningen også en kort gennemgang af relevante indsatser i Holdbarheds- og Vækstplanen fra 2016. Det er aktuelt forventningen, at planens mange initiativer bliver søgt prioriteret og tilpasset ud fra den nye økonomiske virkelighed i forbindelse med Forslag til Finanslov 2021.

Naalakkersuisuts overordnede politiske målsætninger er ikke grundlæggende ændret med corona-krisen. Vi vil fortsætte med at reformere vores offentlige sektor, blandt andet via øget brug af digitale løsninger. Vi skal gennemføre intelligente investeringer med positive afkast og udvikle rammer for at få øget vækst og beskæftigelse i den private sektor. Dette skal ske på en måde, hvor selvstyret og kommunerne opretholder en sund økonomi som stabilt grundlag for udviklingen.

Vi vil have fortsat fokus på at imødekomme behov for at gøre noget effektivt ved problemerne hos såvel udsatte børn og unge som socialt udsatte, øge det reelle uddannelsesniveau og gennemføre reformer for at få flest muligt i beskæftigelse. Der vil i det

kommende år være særlig fokus på at gøre noget ved efterslæbet på boligområdet, herunder særligt de offentlige lejeboliger.

Vi må også erkende, at der med en skrumpet økonomi i de kommende år, skal tænkes mere kreativt for at sikre, at et højt ambitionsniveau kan bibeholdes mest hensigtsmæssigt.

Naalakkersuisut skal afsluttende oplyse, at udarbejdelsen af beretningen har været påvirket af det forhold, at en stor del af den offentlige sektors medarbejdere har været hjemsendt i en længere periode i foråret 2020. Derudover har de tilbageværende medarbejdere været prioriteret til indsatser direkte relateret til Covid-19. Beretningen foreligger derfor på et senere tidspunkt end tilsvarende beretninger fra tidligere år. Ligeledes må også Finanslovsforslaget for 2021 forventes færdiggjort senere end ellers vanligt.

Med disse ord overlader Naalakkersuisut beretningen til Inatsisartuts videre behandling. Normalt vil jeg stoppe her, men vil gøre en undtagelse i år.

Når vi igennem de kommende mange måneder skal diskutere vores samfundsøkonomi, som Naalakkersuisut ser meget frem til, håber jeg, at vi alle er meget bevidste om vores økonomiske situation og udfordringer. Naalakkersuisut anerkender fuldt ud, at vi alle har vores særlige politiske præferencer og ønsker, som vi ønsker gennemført. Det er helt fair, og anderledes kan det ikke være i et demokrati. Men Naalakkersuisut håber, for landets skyld og de kommende generationer, at vi hver især vil tilsidesætte vore egne ønsker om nye udgifter og tiltag. Corona-krisen er ikke ovre, selvom vi aktuelt ikke har smitte her i landet, og det er derfor tid til at udvise en større økonomisk ansvarlighed og bevidsthed, end det i mange år har været tilfældet. Naalakkersuisut håber inderligt, at Inatsisartut vil bakke op om dette.

Tak.